

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2003-4-105 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-18/154-36
Karar Tarihi : 3.3.2004

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Mehmet ÖZDEN, Levent KUTOĞLU

C. ŞİKAYET EDEN : Tüketiciler Birliği Konya Şubesi
Belediye İşhanı Hastane Cd. No:46 Kat:8/30 Konya

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA
YAPILANLAR : Konya Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği
Platin İş Merkezi No:4 Selçuklu/Konya

E. DOSYA KONUSU : Konya ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının birlikte kurdukları Dernek aracılığıyla sürücü kursu ücretlerini birlikte belirleyerek 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde, Konya ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının birlikte kurdukları Konya Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği aracılığıyla aralarında anlaşarak Basın İlan Kurumu vasıtasıyla verdiği ilan ile 1.6.2003 ve 31.5.2004 tarihleri arasında uygulayacakları fiyatları 31.5.2003 tarihli "Merhaba" gazetesinde yayınladıkları, ayrıca 2.6.2003 tarihli "açık teşekkür" başlıklı bir ilanla haksız rekabetin önlenmesi ve fiyat tespiti yapılmasında önderlik eden Vali ve İl Millî Eğitim Müdürü'ne teşekkür edildiği, ancak bir sürücü kursunun düşük fiyat belirleyerek aralarına katılmaması nedeniyle 19.6.2003 tarihli Konya Postası gazetesinde "İl Millî Eğitim Müdürü'nü göreve davet ediyoruz" başlıklı ilanla kanunları yok sayarak tehditler yağdırıldığı ifade edilerek, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde gereğinin yapılması talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 27.6.2003 tarih, 2924 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 22.8.2003 tarih, 2003-4-105/BN-03-OG sayılı İlk İnceleme Raporu, 28.8.2003 tarih, 03-59 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına

04-18/154-36

gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 03-59/712-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 24.2.2004 tarih 2003-4-105/ÖA-04-MÖ sayılı Önaraştırma Raporu 27.2.2004 tarih, REK.0.08.00.00/49 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-18 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da

- Konya İli'nde faaliyet gösteren; 2.6.2003 ve 2.7.2003 tarihli ücret ilanlarında ismi yer alan Altınekin Yavuz MTSK, Büyük Konya MTSK, Atılım MTSK, Sarayönü B.Saray MTSK, Ceylan MTSK, Çağrı MTSK, Alaaddin MTSK, Kadınhanı Akbay MTSK, Etap MTSK, Fatih MTSK, Burak MTSK, Barbaros MTSK, Merkez MTSK, Hüyük MTSK, Güven MTSK, Selçuklu MTSK, Kaldırım MTSK, Karatay MTSK, Sezer Şenol MTSK, Kent MTSK, Mevlana MTSK, Tempo MTSK, Meram MTSK, Otoban MTSK, Yavuz MTSK, Renklıbay MTSK, Sipahi MTSK, Yolcu MTSK, Zafer MTSK, Şafak MTSK, 42 MTSK, Kaplan MTSK adlı sürücü kurslarının (32 teşebbüs), uygulayacakları kurs ücretlerini anlaşma yapmak suretiyle birlikte tespit etmek ve bu anlaşmaya riayet edilmesini teminen senet vermek şeklindeki eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanan eylemlerden olduğu,

- Bununla birlikte fiyat tespiti eyleminde, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün organize ve teşvik edici katkısı bulunduğu ve ayrıca sürücü kurslarının ilan ettikleri fiyatlara bağlı kalmayarak adaylara değişik indirimler ve vadeli ödeme imkanı sağladıkları ve bu nedenle yapılan fiyat anlaşmasının piyasada etkisinin oluşmadığı göz önünde bulundurularak;

- İlgili pazarda, rekabeti önlemeye yönelik anlaşma yapılması şeklindeki eylemlerin tekrerrütmesinin önlenmesi bakımından; 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, ortak fiyat tespiti eylemine katılan sürücü kurslarına, ihlale ne şekilde son vereceklerine yönelik yazı yazılmasının, aynı yazının, organizasyondaki rolü dikkate alınarak, bilgilendirme ve ikaz amacıyla Konya Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği'ne de gönderilmesinin, istenilen neticeyi soruşturma açılması seçeneğine göre daha kısa sürede ve aynı etkinlikle sağlayacağı,

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın da; motorlu taşıt sürücü kursu faaliyetinde bulunan teşebbüslerin uygulayacakları kurs ücretlerinin belirlenmesine yönelik olarak, İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından, üyeleri arasında müdürlük yetkilileri ile sürücü kursu temsilcilerinin bulunduğu ücret tespit ve denetim komisyonları oluşturulması şeklinde, ülke genelindeki olası uygulamaların, 4054 sayılı Kanun ile korunmaya çalışılan genel ekonomik yararlarla bağdaşmadığı ve teşebbüsler arasındaki rekabet ihlallerini kolaylaştırıcı etkiler doğmasına sebep olduğu yönünde, 4054 sayılı Kanun'un 27/g maddesi kapsamında bilgilendirilmesi gerektiği,

görüşlerine yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Sürücü adayları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitimden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek durumundadırlar. Sürücü ehliyeti almak isteyen bir kişi için, söz konusu sürücü kurslarında eğitim alması zorunlu olduğundan, kurslar tarafından verilen bu hizmetin herhangi bir ikamesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ilgili ürün pazarı, "sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırmanın konusunu oluşturan fiyat tespiti eylemi, Konya İli'nde faaliyet gösteren sürücü kursları tarafından gerçekleştirildiğinden, coğrafi pazar "Konya İli" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Sürücü Kurslarının Fiyat Tespiti ve İlanı ile İlgili Mevzuat

Sürücü kursları gibi özel eğitim kurumları öğrencilerine uyguladıkları ücretler konusunda regülasyona tabidir. Buna göre, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 2. maddesinde, "Özel öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimi altındadır...Bu kurumlar, faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemezler. Ancak, Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkan verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilirler..." hükmü yer almaktadır. Anılan Kanun'un 31. maddesi doğrultusunda, "Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tesbit ve Tahsil Yönetmeliği" çıkarılmış ve 17.7.1998 tarih ve 23405 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Yönetmeliğin amacı "özel öğretim kurumlarında öğrenci ücretlerinin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilan ve tahsil edileceğini" belirtmektir. Bu yönetmelik ücretlerin tespit ve tahsili bakımından bütün özel öğretim kurumlarını kapsamaktadır. "Ücretlerin Tesbit ve Tahsili" başlıklı 5. maddesinin konu ile ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 5- Ücretler aşağıdaki esaslara göre tespit edilir.

- a) *Özel öğretim kurumları öğrenci ücretleri, her yıl Mayıs ayında, kurum tarafından tespit ve basın yoluyla ilan olunur. Bu ilanlarda; yıllık ücret tutarlarıyla birlikte, peşin veya süreli ödemeler ve kurumca belirlenecek indirimler kıstaslarıyla birlikte belirtilir.*
- c) *Süresi içinde ücret ilanı yapmayan kurumlar, bir önceki yılın ücretini alırlar.*
- d) *İlan edilmeden öğrencilerden ücret tahsil edilemez.*

04-18/154-36

f) Kurumlarca ilanların örnekleri milli eğitim müdürlüklerine verilir. İlanların birer örneği ilçe ve il milli eğitim müdürlüklerinde saklanır. Bir örneği de Valiliklerce toplu halde Haziran ayı içerisinde Bakanlığa gönderilir. (17.07.1998/23405)

g) Kurumlar ilan ettikleri ücretleri bir sonraki ilan tarihine kadar değiştiremezler. (90/20505)

Anılan yönetmeliğin 6. maddesi sürücü kurslarının fiyatlarını belirlerken hangi faktörleri göz önünde bulunduracaklarını açıklamıştır. Buna göre kurumlar öğrenci ücretlerini 625 sayılı Kanun'un 2. maddesine uygun olarak;

a) Sağladıkları eğitim-öğretim imkanlarına,

b) Gelişmelerine de imkan verecek yatırım ve hizmetlere,

c) Personel ve işletme giderlerine,

ç) Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Nisan ayı itibariyle ilan etmiş olduğu o ildeki yıllık tüketici fiyat endekslerine

göre tesbit ve ilan ederler. Kurumlar ücretlerini yukarıdaki esaslara göre tesbit ve ilan ettiklerini yetkili makamlara belgelendirmek zorundadırlar.

Diğer taraftan, motorlu taşıt sürücü kurslarının temel giderlerinden olan akaryakıt fiyatlarında yıl içinde yapılan artışlardan dolayı teşebbüslerce ileriye dönük sağlıklı bir ücret tesbiti yapılamaması gerçeği karşısında Milli Eğitim Bakanlığı, sürücü kursları temsilcileriyle birlikte yapılan çalışmalar neticesinde "ücret tesbitine esas katsayı" belirlemiş ve bu sayının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bir kursiyerin ders saati bazında kursa maliyeti tesbit edilmiştir. Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü'nce valiliklere gönderilen 20.5.1997 tarihli, 54214 sayılı genelge çerçevesinde, Kurumlar uygun görecekları kar miktarını da bu fiyatlara ekleyerek ücret ilan edeceklerdir. Yine aynı genelge uyarınca, Bakanlık teşebbüslerin, maliyetlerin ne kadar üstünde bir fiyat belirleyeceğini belirlememektedir

I.2.2. Konya Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği

Konya Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği (Dernek), 22.5.2003 tarihinde, çoğu Konya'da faaliyet gösteren motorlu taşıt sürücü kurslarının sahip veya çalışanlarından oluşan 17 gerçek kişinin bir araya gelmesi ile kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Kuruluş aşamasından sonra Konya Büyükşehir Belediye Sınırları içerisinde yer alan Meram, Karatay ve Selçuklu ilçelerinde faaliyet gösteren 29 sürücü kursunun temsilcilerinin de üye olduğu demekten, yaşanan bir takım anlaşmazlıklar sonucu 3 sürücü kursunun temsilcileri ihraç edilmiştir. Öneri tarihi itibariyle üye sürücü kurslarının listesi aşağıdaki gibidir:

Tablo- Kon-MTSK-Bir-Der üyesi olan sürücü kursları

1. Altınekin Yavuz MTSK	10. Büyük Konya MTSK	19. Atılım MTSK
2. Ceylan MTSK	11. Çağrı MTSK	20. Burak MTSK
3. Selçuklu MTSK	12. Fatih MTSK	21. Güven MTSK
4. Sezer Şenol MTSK	13. Hüyük MTSK	22. Karatay MTSK
5. Tempo MTSK	14. Kaldırım MTSK	23. Mevlana MTSK
6. Yavuz MTSK	15. Kent MTSK	24. Otoban MTSK
7. Yolcu MTSK	16. Meram MTSK	25. Sipahi MTSK
8. 42 MTSK	17. Renklibay MTSK	26. Şafak MTSK
9. Kaplan MTSK	18. Zafer MTSK	

Dernek tüzüğü'nün "Derneğin Amacı" başlıklı 5. maddesinde derneğin amacı; "Özel MTS Kursları arasında Eğitim Öğretim birliğini, sürücü kursları arasındaki dayanışmayı sağlamak, haksız rekabeti önlemek, ilan edilen fiyatlar dışında aday kaydının önlenmesi, resmi ve özel kurumlar karşısındaki sürücü kurslarını temsil edip menfaatlerini korumak..." olarak ifade edilmektedir. Buna ek olarak Dernek tüzüğü'nün "Dernek amacını gerçekleştirmek için yapılacak çalışmalar" başlıklı 6. maddesinin (B) bendinde, "sürücü kurslarının öğrencilerden aldıkları ücretlerde birlik ve beraberliği sağlamak", (C) bendinde ise "İl ücret tespit komisyonlarında yönetmelikler uyarınca dernek temsilcisi bulundurmak" hükümleri yer almaktadır. Dosya mevcudu bilgilere göre, Konya'da faaliyet gösteren sürücü kursları, her sene İl Millî Eğitim Müdürlüğü yetkililerinin de katkılarıyla bir ücret tespit komisyonu oluşturmakta ve bu komisyonda bir sonraki öğretim sezonu için uygulanacak kurs ücretleri ortak olarak tespit edilmektedir. Bu komisyonlar, ücret tespit komisyonu olarak adlandırılmaktadır.

Hem görüşülen tüm sürücü kurslarının, hem de İl Millî Eğitim Müdürlüğü yetkililerinin ifadelerinde de vurgulandığı üzere, sürücü kursu ve İl Millî Eğitim Müdürlüğü yetkilileri 2003-2004 öğretim dönemine kadar fiyat belirlemek amacıyla bir araya gelerek ücret tespit komisyonları oluşturmuş ve sürücü kurslarının uygulayacağı kurs ücretlerini belirlemişlerdir. Belirlenen bu ücretler, kanuni zorunluluk gereği sürücü kursları tarafından gazetelerde ilan edilmiş olup, bu teşebbüsler ilan maliyetlerini düşürebilmek amacıyla toplu olarak belirlenen ücretleri yine topluca ilan etmişlerdir. Bununla birlikte, ilan edilen ücretlere sürücü kursları tarafından uyulmadığı, genel olarak adayların başvurdukları kurslarla pazarlık yapabildikleri Raportörlerce tespit edilmiştir. İlan edilen kurs ücretlerinin indirim yapılmadan uygulanabilmesi için çeşitli uygulamalara gidilmiş, son olarak 2003 yılı içerisinde mezkur dernek kurulmuştur. Dernek yöneticileri tarafından dernek oluşumuna gidilmesinin asli amacının, Konya'da faaliyet gösteren sürücü kursları arasında fiyat birliğini sağlamak olduğu ifade edilmiştir.

1.2.3. Yerinde İncelemede Tespit Edilen Hususlar

Raportörlerce Konya'da yapılan yerinde incelemelerde; şikayetçi, motorlu taşıt sürücü kursları temsilcileri ve Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü yetkilileri ile görüşülmüştür.

Görüşme yapılan tüm tarafların aynı doğrultuda verdiği bilgiye göre, 2003-2004 öğretim dönemine kadar Konya'da sürücü kursu ücretleri, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün daveti üzerine sektör temsilcileri ve Milli Eğitim Müdürlüğü yetkililerinin katıldığı toplantılarda oluşturulan "ücret tespit ve denetim komisyonları" tarafından belirlenmiştir. Örneğin 1995 yılında, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından Valiliğe hitaben gönderilen, Müdürlük ve bazı sürücü kursu temsilcilerinin katılımıyla bir ücret tespit komisyonu oluşturulması hususunu içeren bir yazı yollamıştır. Bu yazıda;

"İlimizde faaliyete gösteren Özel Motorlu Taşıtlı Sürücü Kurslarının ilan ettikleri ücretlerini uygulayıp uygulamadıkları hususunu takip ve kontrol üzere aşağıda adı soyadı ve görev yerleri ile görevleri belirtilen personellerden bir komisyon oluşturulması dairemizce uygun görülmektedir"

denilerek, söz konusu komisyonda çalışmak üzere bir kısım Müdürlük ve sürücü kursu yetkililerinin görevlendirilmeleri istenmektedir:

Ücret tespit komisyonlarının, kursların bir önceki öğretim döneminde ilan ettikleri kurs ücretlerine yapılabilecek azami zam oranını, içinde bulunulan yılın nisan ayı itibarıyla Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan yıllık TÜFE artış oranını aşmayacak şekilde belirleme yoluna gittikleri, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 15.6.2003 tarihli, 25331 sayılı yazısından anlaşılmaktadır. Teamüleştigi gözlemlenen uygulamaya göre TÜFE artış oranı, kurs ücretlerine yapılacak zammın tavanını teşkil etmekte, taraflar bu azami zam oranını aynen uygulamak suretiyle bir sonraki öğretim döneminde uygulayacakları kurs ücretlerini tespit etmektedirler. Raportörlerce Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Öğretim Şubesi yetkilileri ile yapılan görüşmede düzenlenen tutanakta anlaşıldığı üzere, Milli Eğitim Müdürlüğü yetkililerinin yanında sektör temsilcilerinden de üye bulunan bu Komisyon, tespit ve ilan edilen kurs ücretlerine riayet edilip edilmediğine dair denetim görevini de yerine getirmiştir.

Ücret Tespit Komisyonlarının bu yöndeki çalışmalarının, ücret yeknesaklığının sağlanması konusunda yeterli olmaması üzerine, Dernek kurulmadan önce de bir kısım sektör temsilcilerince bazı girişimlerde bulunduğu belirlenmiştir. Buna göre, 2000 yılı bahar aylarında sektördeki teşebbüs yetkililerinin 2000-2001 öğretim dönemi için, ilan edilen ücretlere riayet edilmesini sağlayabilmek amacıyla, içlerinden birkaç sektör temsilcisinden oluşan heyete senet vermeyi ve alınan kararlara riayet etmediği Komisyon denetimleri neticesinde tespit edilen teşebbüslere ait senetlerin ise tahsil edileceği konusunda mutabık kaldıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte, dosya mevcudu bilgilere göre, sektörde faaliyet gösteren sürücü kurslarından olan Dilaver MTSK'nın söz konusu mutabakat çerçevesinde senet vermiş olmasına rağmen, bir sürücü adayına Komisyon tarafından belirlenmiş bulunan vade şartlarından daha uzun vade uygulaması sonucu, teşebbüsün senedinin tahsil için icraya konması, anılan teşebbüs ile Komisyon ve diğer MTS kursları arasındaki ilişkilerin bozulmasına sebep olmuş, Dilaver MTSK ücret tespit ve ilan politikasında,

04-18/154-36

2001-2002 öğretim döneminden sonra diğer teşebbüslerden bağımsız hareket etme kararı alarak rekabet etmeye başlamıştır.

Diğer taraftan; sektördeki farklı kurs ücreti uygulamalarının eğitim kalitesini düşüreceği, haksız rekabete yol açacağı, sektörde fiyat birliğinin sağlanması gerektiği gerekçeleriyle bazı sürücü kursları biraraya gelmiş ve 22.5.2003 tarihinde 17 kurucu üyesiyle Konya Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği kurulmuştur. Derneğin öncelikli hedefi, 2003-2004 öğretim dönemi kurs ücretlerinin ilan edileceği Mayıs ayı sonuna kadar kurslar arasında kurs ücretlerinin tespiti ve bu ücretlere riayet edilmesi konusunda bir mutabakat sağlamak olmuştur. Bu mutabakatı korumak amacıyla yapılan çalışmalar arasında 4.6.2003 tarihinde Konya'da bulunan Sema Oteli'nde tertip edilen ve tüm kurs temsilcilerinin davet edildiği bir toplantı da bulunmaktadır. Anılan toplantıda, sürücü kursları pazarına birlik, beraberlik ve düzen getirebilmek ve rekabeti önlemek amacıyla;

- il merkezinde faaliyette bulunan tüm kursların derneğe üye olması,
- üyelerin taahhütlerine teminat olarak senet vermeleri,
- her sürücü kursu için öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi, kontenjanın %10'dan fazla aşılması

şeklinde özetlenen önerilerden "senet verme"yi toplantıya katılanların büyük çoğunluğunun kabul ettiği belirlenmiştir. Ancak, son öneri toplantıya katılan MTSK temsilcileri tarafından kabul görmemiştir. Dernek tarafından tüm teşebbüslere gönderilen ve üzerinde tarih bulunmayan bu belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"2 Temmuz 2003 tarihinden bu yana ilimiz merkezinde B sınıfı 365.000.000.TL, E sınıfı 515.000.000.TL olarak toplumumuzda herhangi bir tepki görmeden büyük kabul görmüştür. Arada bir ufak tefek çatlak sesler çıksa da fiyatlar oturmuştur. Tespit ettiğimiz birkaç sürücü kursu hakkında ise maalesef işlem yapamıyoruz. Çünkü beş arkadaşımız birliğimize evet demelerine rağmen henüz senet vermemiştir."

2003-2004 öğretim döneminde uygulanacak kurs ücretlerinin tespiti için 29.5.2003 tarihinde sürücü kursu yetkilileri ile Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri arasında yapılan toplantıda Müdürlük yetkililerinin; kurs ücretlerinin teşebbüsler tarafından belirlenmesi gerektiği, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ücret belirleme yetkisinin bulunmadığı yönündeki geçmiş uygulamalarından farklı yaklaşımı üzerine Dernek önderliğinde bir takım teşebbüsler, önceki dönemde uygulanan ücretlere yaklaşık %50 oranında zam yaparak yeni ortak ücret tarifelerini tespit etmiş ve yine teamül gereği 2.6.2003 tarihinde topluca ilan etmişlerdir. İlan katılan 31 teşebbüsün listesi aşağıdaki gibidir:

Tablo- 2.6.2003 tarihli ilana katılan teşebbüsler (B sınıfı ehliyet için kurs ücreti=450 milyon)

<i>Selçuklu</i>	<i>Meram</i>	<i>Karatay</i>	<i>Diğer İlçeler</i>
Altınekin Yavuz	Büyük Konya	Atılım MTSK	Sarayönü B.Saray

04-18/154-36

MTSK	MTSK		MTSK
Ceylan MTSK	Çağrı MTSK	Alaaddin MTSK	Kadınhanı Akbay MTSK
Etap MTSK	Fatih MTSK	Burak MTSK	Barbaros MTSK
Merkez MTSK	Hüyük MTSK	Güven MTSK	
Selçuklu MTSK	Kaldırım MTSK	Karatay MTSK	
Sezer Şenol MTSK	Meram MTSK	Mevlana MTSK	
Tempo MTSK	Renklibay MTSK	Otoban MTSK	
Yavuz MTSK	Zafer MTSK	Sipahi MTSK	
Yolcu MTSK	Kaplan MTSK	Şafak MTSK	
42 MTSK			

Yukardaki listede yer alan ve Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerinde faaliyet gösteren 28 teşebbüsün tamamı, ilan tarihinde Dernek üyesi iken diğer ilçelerden ilana katılan sürücü kurslarının Dernek üyeliği bulunmamaktadır. (Yukardaki tabloda, Dernek üyesi olan Kent MTSK, ilanda ismine rastlanmadığı için yer almamaktadır. Kent MTSK ile birlikte Dernek üyesi MTSK sayısı ilan tarihi itibarıyla 29'dur.)

Anılan ilanı takiben Milli Eğitim Müdürlüğü'ne sunulan yeni kurs ücretlerinin incelenmesi neticesinde, 2003 yılı Nisan ayı itibarıyla gerçekleşen yıllık TÜFE artış oranının üzerinde bir zam oranının tatbik edildiği tespit edildiğinden, anılan Müdürlükçe ortak ücret tarifelerini 2.6.2003 tarihinde ilan eden tüm teşebbüslere, ilçe milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla gönderilen yazılarla 20.6.2004 tarihine kadar ek süre verilerek, ücretlerin mevzuata uygun olacak düzeye çekilmesi ihtar edilmiştir.

Bunun üzerine, sektördeki kurs ücretlerinde istikrarı ve birliği sağlamayı amaçlayan Dernek, üyelerine, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bu talebi karşısında birlikte hareket etmeye devam çağrısında bulunmuştur. Derneğe göre, TÜFE artış oranı sürücü kurslarının maliyetlerindeki artış oranının çok altında kaldığından, Müdürlüğün talebi sektördeki teşebbüsleri mağdur edecek niteliktedir.

Bu aşamada, 2.6.2003 tarihinde ortak ücret tarifesi ilanına katılmış olan Alaaddin MTSK, EtapMTSK ve Merkez MTSK, Derneğin çağrısına uymayarak kendi kurs ücretlerini ortak bir ilanla duyurmuşlardır.

4.6.2003'te Sema Oteli'nde yapılan toplantıda belirlenen ortak eylem planı çerçevesinde, senet vermeyi kabul etmedikleri gibi, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün talimatının gereğini yerine getirerek, ayrı ücret tarifesi belirleyen Etap MTSK, Merkez MTSK ve Alaaddin MTSK temsilcileri, bu davranışları sebebiyle Dernek üyeliğinden ihraç edilmişlerdir. Böylelikle Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinden ibaret Konya şehir merkezinde faaliyette bulunan Dernek üyelerinin sayısı 26'ya inmiştir.

Diğer taraftan; 2.6.2003 tarihinde ortak ilanla ücret tarifelerini yayınlayan teşebbüsler, aynı sektörde faaliyet gösteren Kent MTSK'yı da aralarına alarak, Milli Eğitim Müdürlüğü'nün değinilen talimatı doğrultusunda yaklaşık olarak TÜFE oranında zam

04-18/154-36

yapılarak revize edilmiş kurs ücretlerini, Renklibay MTSK binasında yaptıkları toplantıda yine beraberce belirlemiş ve 2.7.2003 tarihinde ikinci kez ilan etmişlerdir.

Tablo- 2.7.2003 tarihli ilana katılan teşebbüsler (B sınıfı ehliyet için kurs ücreti=365 milyon)

<i>Selçuklu</i>	<i>Meram</i>	<i>Karatay</i>	<i>Diğer İlçeler</i>
Altınekin Yavuz MTSK	Büyük Konya MTSK	Atılım MTSK	Sarayönü B.Saray MTSK
Ceylan MTSK	Çağrı MTSK	Alaaddin MTSK	Kadınhanı Akbay MTSK
Etap MTSK	Fatih MTSK	Burak MTSK	Barbaros MTSK
Merkez MTSK	Hüyük MTSK	Güven MTSK	
Selçuklu MTSK	Kaldırım MTSK	Karatay MTSK	
Sezer Şenol MTSK	Meram MTSK	Mevlana MTSK	
Tempo MTSK	Renklibay MTSK	Otoban MTSK	
Yavuz MTSK	Zafer MTSK	Sipahi MTSK	
Yolcu MTSK	Kaplan MTSK	Şafak MTSK	
42 MTSK	Kent MTSK		

Bu ilana, Milli Eğitim Müdürlüğü talimatı gereğince ücret tarifelerini revize ederek, ayrıca ilan etmelerinden dolayı Dernek üyeliğinden ihraç edilen ve bu nedenle ilan tarihi itibarıyla artık Dernek üyesi olmayan Alaaddin MTSK, Etap MTSK ve Merkez MTSK'nın da iştirak ettiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan; Dernek, aynı pazarda faaliyet gösteren ancak ortak ücret tarifesi belirleme eylemlerine katılmayı kabul etmeyen Dilaver MTSK'yı kendi uyguladığı kurs ücretleriyle haksız rekabet yarattığı düşüncesinden hareketle, özel öğretim kurumları mevzuatı çerçevesinde ilgili mercilere şikayet etmiştir. Yetkililerce yapılan inceleme ve soruşturmalar neticesinde anılan teşebbüsün faaliyetinin ve tespit ve ilan ettiği kurs ücretlerinin mevzuata uygun olduğu belirlenmiştir.

Dosya mevcudu bilgilere göre, Dernek üyelerinin Dilaver MTSK ile rekabet edebilmek amacıyla Temmuz ayında ilan ettikleri kurs ücretlerinin çok altında ücretler karşılığında sürücü adayı kaydı yaptıkları Raportörler tarafından belirlenmiştir.

Derneğin Dilaver MTSK'ya karşı yürüttüğü mücadele esnasında yerel medyada yayınlattığı ilan ve çağrılarda yer alan bazı ifadelerden, 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği izlenimini edinen Tüketiciler Birliği Konya Şubesi başkanı Kemal ÖZER, olayı Kurum'a intikal ettirmiştir.

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK:

Sürücü kursu ücretlerinin gerek tespiti gerekse ilanı ile ilgili konular 625 sayılı Kanun ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın mevzuatı ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler ve Bakanlık tarafından yapılan çalışmalar çerçevesinde, sürücü kursu adaylarının

04-18/154-36

kurslara maliyeti belirlenerek, kurs ücretleri tespit edilirken esas alınması zorunlu bulunan asgari sınırlar çizilmiştir. Buna göre, kursların bir önceki öğretim dönemi için belirlenen esaslar çerçevesinde ilan etmek zorunda buldukları ücretlerin altında ücret belirleyip uygulamaya koymaları mümkün olmayıp, keza, bir kez ilan edilen kurs ücretleri bir sonraki öğretim dönemine kadar değiştirilememektedir.

Öte yandan, yine mevzuat gereği, kurslar yeni öğretim dönemi için kurs ücretlerine zam yaparken, o senenin Nisan ayında DİE tarafından açıklanan TÜFE artış oranını aşmamaktadır. Diğer deyişle, her yeni öğretim dönemi için uygulanabilecek azami kurs ücreti sınırları da idarenin genel düzenleyici işlemleriyle belirlenmektedir.

Yasal düzenlemeler karşısında, temel maliyet unsurları ekonomideki dalgalanmalara karşı duyarlı olan sürücü kursları, belirsizliklere ve öngörülemeyen ekonomik değişikliklere karşı kendilerini korumak, ayrıca karı maksimize etmek içgüdüğü ile hareket ederek, mevzuatın izin verdiği en yüksek zam oranını kurs ücretlerine yansıtmayı tercih etmektedirler. Bir başka deyişle, kurs ücretlerini senede sadece bir kez (her yıl mayıs ayında) değiştirme hakkına sahip olan ve ilan edecekleri kurs ücretleri ile bir yıl faaliyet gösterecek olan teşebbüsler, mümkün olan en yüksek zammı ücretlere yansıtarak bir sonraki ilana kadar gerçekleşebilecek maliyet artışlarına karşı tedbir almakta, aynı zamanda da bir sonraki dönemde kendisine alt ücret sınırı teşkil edecek olan eşığı yüksek belirlemiş olmaktadır.

Konunun diğer bir boyutu ise yukarıda aktarılan saiklerle yapılan kurs ücreti tespitinin, 2003-2004 öğretim dönemine kadar, Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nün teşebbüsleri davet etmesi ve Müdürlük yetkilileri ve sektör temsilcilerinden oluşturulan "ücret tespit ve denetleme komisyonları" marifetiyle gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu uygulama, asgari (ilan edilen son ücretler) ve azami (Nisan ayında açıklanan TÜFE artış oranında zam yapılarak belirlenen yeni ücretler) kurs ücret düzeylerinin arasında kalan ve fiyat rekabetinin yaşanabileceği saha olan sınırlı fiyat aralığında, teşebbüslerin tamamının azami kurs ücretlerini uygulama konusunda mutabık kalmalarını teşvik etmiştir. Uzun yıllar süregelen bu uygulamanın, teşebbüsler tarafından zamanla Milli Eğitim Bakanlığı'nın mevzuattan kaynaklanan tartışılmaz direktifi şeklinde algılanması üzerine, 17.5.2002 tarihinde Milli Eğitim İl Müdürlüğü tarafından, konuya açıklık getirmek amacıyla aşağıdaki ifadeleri ihtiva eden uyarı yazısı teşebbüslere tebliğ edilmiştir:

"İlimizde faaliyet gösteren özel motorlu taşıt sürücü kurslarının 2002-2003 öğretim yılı maliyet ücretleri, oluşturulan komisyon marifetiyle tespit edilmiş ve ücret listesi ilgi yazımız ekinde gönderilmiştir.

Ancak konu ile ilgili yazımızın bazı özel motorlu taşıt sürücü kursu yetkililerince yanlış değerlendirilerek yorumlandığı ve bu konunun kamuoyunu ciddi şekilde rahatsız ettiği belirlendiğinden aşağıdaki açıklamanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Bu nedenle, özel motorlu taşıt sürücü kurslarının 2002-2003 öğretim yılı maliyet ücretleri ile ilgili komisyon çalışması ve ücret listesi tavsiye niteliğinde olup, ücretlerin topluca tespit edilip ilan edilmesinde bir zorunluluk bulunmamaktadır."

Ücret tespiti ve ilan edilen ücretlere riayet edilip edilmediğini denetleme görevleri bulunan komisyonların üyeleri arasında bazı sektör temsilcilerinin bulunmasının da etkisiyle, teşebbüsler arasında ücret birliğini korumaya yönelik çalışmalar yapılagelmiştir. Ne var ki 2003 Mayıs ayında Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilileri ile teşebbüslerin yaptığı son toplantıda, alışlagelen uygulamanın aksine Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, kurs ücretlerinin tespiti konusunda teşebbüslerin karar vermesi gerektiğini belirterek öncülük etmekten kaçınmasından itibaren, teşebbüslerin bir etki altında kaldıklarını söylemek mümkün değildir.

Nitekim, 29.5.2003 tarihinde yapılan toplantıda bir "ücret tespit ve denetim komisyonu" kurulmamış, idareye ait olan denetim görev ve yetkisi bazı kurs temsilcilerinin de aralarında bulunduğu bir oluşuma aktarılmamıştır. Dolayısıyla, 2003-2004 döneminde kurslar arasında ücret birliğini sağlamaya yönelik olarak yapılmış çalışmalar, geçmiş dönemlerde yapılmış olan çalışmalardan bu bakımdan farklılık arz etmektedir.

Buna göre, birliğe katılmayan teşebbüslerin mevcudiyeti ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün son yıldaki tavrı karşısında, birliğe katılan teşebbüslerin kurs ücretlerinde yaşanacak rekabeti önleme amacı taşıdıkları kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, 29.5.2003 tarihinde yapılan ücret tespit toplantısına ve ardından ortak ücret ilanına katılan, 28'i Konya şehir merkezinde 3'ü ilçelerde faaliyet gösteren 31 teşebbüs aynı kurs ücretini ilan edip uygulama konusunda mutabakata varmışlardır. Dosya mevcudu bilgilere göre, 4.6.2003'te Sema Oteli'nde yapılan toplantıda kararlaştırıldığı gibi, ilan edilen ücretlerde indirim yapılmamasını teminen Derneğe senet verilmiş, alınan kararlara riayet edilmediği tespit olunan teşebbüsün senedinin tahsil için icraya konulması kabul edilmiştir.

Bu çerçevede söz konusu iki toplantıda alınan kararlar, teşebbüsler arası anlaşma olarak değerlendirilmektedir. Zira alınan kararlar, teşebbüslerin kendi serbest iradeleriyle oluşmuştur. Nitekim, beş teşebbüsün senet vermeyi kabul etmedikleri bilinmektedir.

Öte yandan, sürücü kurslarının bir araya gelerek ortak fiyat belirlemelerinde, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün de yönlendirici etkisi olduğu gözlenmiştir. 2003-2004 öğretim dönemine kadar Müdürlük, bizzat kendi görevlilerini ücret tespit komisyonlarında yer almak üzere görevlendirmiş ve sürücü kurslarını fiyat tespit etmeye teşvik etmiştir. Ayrıca, sürücü kurslarının, kurs ücretlerini ilan etmesi yasal zorunluluk olduğundan ve ilan maliyetlerinin yüksek olmasından dolayı, sürücü kursları fiyat ilanlarını ortak vermeyi tercih etmişlerdir.

Diğer bir önemli nokta ise, sürücü kurslarının, gazete ilanı yoluyla halka duyurdukları fiyatlara genel olarak riayet etmedikleri ve sürücü adaylarına indirimler ve uygun vadeler sağladıklarıdır. Sürücü kursları, yasal olarak her sene mayıs ayı içerisinde, bir sonraki öğretim döneminde uygulayacakları fiyatları ilan etmek zorunda

04-18/154-36

olduklarından, fiyatlarını, yansıtılabilecek en yüksek zam seviyesi olan enflasyon artış oranını tatbik ederek belirlemekte, daha sonra ekonomik şartlara göre ilan ettikleri fiyatları uygulamayıp adaylara indirim yapabilmekte, bu şekilde ekonomide meydana gelebilecek dalgalanmalara karşı kendilerini korumaktadırlar. Bütün bunların sonucu olarak, Raportörlerce -yerinde inceleme tarihi itibarıyla- sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin kıyasıya bir rekabet içine girerek adaylara indirimler yaptıkları tespit edilmiştir.

Öte yandan Derneğin sürücü kursları arasındaki iletişimi sağlayarak teşebbüslerin biraraya gelmesini ve ortak hareket etmelerini kolaylaştırıcı işlevi bulunduğu kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Konya İli'nde faaliyet gösteren, 2.6.2003 ve 2.7.2003 tarihli ücret ilanlarında isimleri yer alan Altınekin Yavuz MTSK, Büyük Konya MTSK, Atılım MTSK, Sarayönü B.Saray MTSK, Ceylan MTSK, Çağrı MTSK, Alaaddin MTSK, Kadınhanı Akbay MTSK, Etap MTSK, Fatih MTSK, Burak MTSK, Barbaros MTSK, Merkez MTSK, Hüyük MTSK, Güven MTSK, Selçuklu MTSK, Kaldırım MTSK, Karatay MTSK, Sezer Şenol MTSK, Kent MTSK, Mevlana MTSK, Tempo MTSK, Meram MTSK, Otoban MTSK, Yavuz MTSK, Renklibay MTSK, Sipahi MTSK, Yolcu MTSK, Zafer MTSK, Şafak MTSK, 42 MTSK, Kaplan MTSK sürücü kurslarının (32 teşebbüs), 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikteki kurs ücretlerinin belirlenmesine yönelik eylemlerinin Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün kamusal yetkilerini kullanmak suretiyle yaptığı girişimin ve teşvik edici katkılarının sonucu olduğu ve sürücü kurslarının da ilan edilen fiyatlara bağlı kalmayarak adaylara değişik indirimler ve vadeli ödeme imkanı sağladıkları gözönünde bulundurulurak bu konuda soruşturma açılmasına gerek olmadığına;

2- 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bu şekildeki davranışlara ne şekilde son vereceklerine yönelik olarak adı geçen sürücü kurslarına yazı yazılmasına, aynı yazının, organizasyondaki rolü dikkate alınarak, bilgilendirme ve ikaz amacıyla Konya Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği'ne de gönderilmesine,

3- Milli Eğitim Bakanlığı'nın da, motorlu taşıt sürücü kursu faaliyetinde bulunan teşebbüslerin uygulayacakları kurs ücretlerinin belirlenmesine yönelik olarak, İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından, üyeleri arasında müdürlük yetkilileri ile sürücü kursu temsilcilerinin bulunduğu ücret tespit ve denetim komisyonları oluşturulması şeklindeki ülke genelinde olası uygulamaların, 4054 sayılı Kanun ile korunmaya çalışılan genel ekonomik yararlarla bağdaşmayacağı ve teşebbüsler arasındaki

04-18/154-36

rekabet ihlallerini kolaylaştırıcı etkiler doğmasına sebep olacağı yönünde, 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (g) bendi kapsamında bilgilendirilmesine,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.